

automatizált bibliográfiai rendszerek megjelenése nem húzza ki a talajt a bibliográfusok lába alól. Ellenkezőleg: hatékonyabbá teszi tevékenységüket.

/SZOKOLOV, A. V.: Problemü i perspektivü avtomatizacii bibliograficeszkih proceszsov v SZSZSZR. = Szovetszkaja Bibliografija, 1978. 6. sz. p. 27–36./

(Futala Tibor)

Az elektronikus információcsere várható távlati befolyása a tájékoztatástudományra

A tájékoztatástudományi szakemberek számára összeállított előrejelzés az elektronikus információcsere általános trendje alapján levont logikus következtetésekből áll és öt feltevésből indul ki.

Első feltevés. A számítástechnika egyre gyorsabb, olcsóbb és kisebb berendezéseket állít elő. Tíz év múlva a házi számítógépek vagy terminálok *olyan elterjedtek lesznek az egyes háztartásokban, akár a rádió.* Az elektronikus információcsere gazdag anyaggal, olcsó áron könnyen hozzáférhető lesz bárki számára.

Második feltevés. Az emberi munkaerő, az energia és az anyag ára tovább emelkedik. A kommunikációs eszközökkel létesített kapcsolatok mai formái (telefon, posta) luxusszámba mennek. A szakemberek különböző információcsere kapcsolataik létesítésére az *olcsóbb elektronikus megoldást fogják választani.*

Harmadik feltevés. Rövid időn belül még a kisebb adatbankok is átállnak az elektronikára. Az egyes szakterületek – pl. a közgazdaság – azonban csak *akkor alkalmazzák majd az elektronikus információcsere, ha az hatékonyan bizonyul.* Amennyiben nem felel meg az igényeknek, a rendszer tökéletesítését nyilvánvalóan a tájékoztatási szakemberektől fogják várni. Hosszútávú előrejelzés szerint a tájékoztatási szakemberek bevonása a különböző szakterületek információcserejébe bekövetkezik, még mielőtt a szakemberek erre kellően felkészültek volna.

Negyedik feltevés. Nemcsak a bibliográfiai, hanem az adatinformációk *számítógéppel megközelíthető mennyisége is hatalmas mértékben megnő.* Az adatbankok on-line hozzáférhetősége következtében nő az ezzel kapcsolatos empirikus kutatások jelentősége, vagyis e téren is újabb feladatok várnak a tájékoztatási szakemberekre.

Ötödik feltevés. Az emberi és szervezési tényező jelentősége tovább nő. Az elméletek és kísérletek elsősorban a tudomány mozgató erejére és alkalmazására irányulnak és a tervezés és irányítás szervezési problémáihoz kapcsolódnak. Míg a tájékoztatási szakemberek ma

még az információk munka szűkebb területéhez állnak közel, *hatáskörük a jövőben számos rokon területhez – pszichológiához, szociológiához, politikához, ügyvezetéshez stb. – kapcsolódva mélyül és szélesedik.*

Az on-line irodalomkutatás és szelektív információszolgáltatás fejlődése és közvetlen hozzáférhetősége mellett az elektronikus információcsere révén igen *jelentőssé válik a visszacsatolás lehetősége* nem csupán az információszolgáltatásokban, hanem például a tömegkommunikációs eszközök terén és a filmiparban is. Az elektronikus információcsere döntő szerephez jut többek között a közgazdaságban, az oktatásban, a könyvtárügyben, nem is szólva a távközlésben és számítógépiparban jelentkező közvetlen hatékonyságáról.

A sok szakterületet befolyásoló *technológia azonban maga is változik*, a 80-as évek elektronikus információcsereje a maival kevés hasonlóságot mutat. Az új lehetőségek sokrétűsége talán az eddiginél is zavaróbb útvesztőt jelent majd a felhasználó számára. A kiutat ismét csak a tájékoztatási szakembereknek kell megtalálniuk.

Az új gyakorlat megteremtí a maga tudományos alapjait, és új fogalmakat vagy *nagyobb változásokat hoz a tájékoztatástudomány jelenlegi fogalmkörébe.* Más jelentést kaphat a közösség mai fogalma is, az információcsere résztvevői többértű kapcsolatba kerülhetnek egymással. Változik az ember–gép kapcsolat is. A tájékoztatási szakembernek az adat–ember–gép komplex rendszerén kell úrrá lennie.

A 2000 körüli elektronikus információcsere feltehetően elősegíti komplex feladatok megoldását, amihez a mai lehetőségeket meghaladó együttműködésre, közös tevékenységre van szükség. A tájékoztatástudomány feladata lesz, hogy az ehhez szükséges és a kooperációs adatbankok és hálózatok segítségével rendelkezésre álló *közös szellemi érték fogalmát, mozgatóerejét, valamint hatékony felhasználásának feltételeit felderítse.*

KOCHEN, M.: Long-term implications of electronic information exchanges for information science = Bulletin of the American Society for Information Science, 4. köt. 5. sz. 1978. p. 22–23./

(Dezső Zsigmondné)

A Viewdata rendszer ismertetés és bibliográfia

Az Egyesült Királyságban az első televíziós szöveges információszolgáltatás (teletext-típusú rendszer), a *BBC Ceefax* elnevezésű rendszere 1974-ben indult. Azóta a távközlési technika sokat fejlődött, és közel van az az idő, amikor pl. bárki percek alatt egy áruházi katalógusból kiválaszthat és megrendelhet egy háztartási gépet vagy lefoglalhat egy nyári utazást képernyőn keresztül.